

Remissyttrande - Struktur för ökad motståndskraft, dnr Ju2021/00971

Region Sörmland har erbjudits att yttra sig över rubricerad remiss och tillstyrker många av förslagen i betänkandet av utredningen om struktur för ökad motståndskraft.

Regionen tillstyrker förslaget på en ny struktur för statliga myndigheters beredskap. Det är bra att samverkansområdena avvecklas då det råder oklarheter kring det idag och det är bra att beredskapssektorer införs. Flera förslag i utredningen är bra men några delar behöver utredas mer innan de genomförs. Utredningen har fokus på statliga myndigheter men många av förslagen får en stor påverkan på regionerna, det är oklart om några regioner kompetens har tillvaratagits i utredningen. Samtidigt pågår "Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap" som behöver beaktas i vissa delar av förslagen i "Utredningen – Struktur för ökad motståndskraft". Det är viktigt att tydliggöra att planering och förmåga till höjd beredskap och totalförsvaret är en statlig angelägenhet som uppdras åt kommuner och regioner med tillhörande finansiering. Denna planering ska bygga på robusta verksamheter med god förmåga till kontinuitet och möjlighet att hantera framtida kriser vilket inte enligt utredning är ett statligt ansvar utan ett kommunalt ansvar.

Beredskapsmyndigheter och förtydligande ansvar för övriga myndigheter

Region Sörmland tillstyrker förslagen.

Sektorsindelning och sektorsansvariga myndigheter

Region Sörmland tillstyrker förslaget med Socialstyrelsen som sektorsansvarig myndighet för hälso- och sjukvården samt Trafikverket för kollektivtrafiken. Det är bra med ett tydliggörande gällande sektorsansvaret.

Sex civilområden och civilområdeschefer

Region Sörmland tillstyrker förslaget med den tänkta indelningen av de sex civilområdena. Indelningen följer vår sjukvårdsregions indelning. Region Sörmland har idag tre olika områden att förhålla sig till: en sjukvårdsregion, en militärregion samt en polisområdesindelning. Här anser regionen att även polisområdesindelningen bör ses över för att göra det möjligt att samverka på ett bra sätt både under en kris och höjd beredskap.

Region Sörmland har svårt att se en fördel med ytterligare en statlig nivå, farhågor finns att det kommer att innebära belastning för regionen när det gäller att rapportera och samverka med ytterligare en statlig nivå.

Det har inneburit en stor belastning för regionen under pandemin med att olika lägesrapporteringar lämnats till olika myndigheter i olika system. Region Sörmland anser att Civilområdeschefens ansvar endast ska gälla under höjd beredskap och krig och inte under fredstida kriser. En sådan extra nivå skulle riskera fördröjande åtgärder vid en kris vilket inte behövs när det gäller snabba beslut och agerande.

Civilområdeschefs uppgifter inom hälso- och sjukvård

Regionen anser att området ”Uppgifter inom hälso- och sjukvård” bör utredas ytterligare och bör även utredas i ”Utredningen av hälso- och sjukvårdens beredskap”. Att hantera hälso- och sjukvårdsfrågor måste göras utifrån kunskap om hälso- och sjukvårdens komplexitet, kompetens, strukturförändringar som genomförs kontinuerligt. Kunskapen om vart vård kan/ska bedrivas utifrån patienters behov, medicinsk kompetens, resurser samt förmågan utifrån medicinska prioriteringar besitter inte Socialstyrelsen idag och inte heller en Civilområdeschef. Kunskapen kring regionens hälso- och sjukvård finns idag endast inom den egna regionen. Medicinsk kompetens behövs för att förstå vad det får för konsekvenser om en verksamhet flyttas eller prioriteras om. Samordning behövs vid höjd beredskap och krig men hur prioriteringar ska genomföras och av vem behöver utredas vidare. Beslutet skulle även innebära att regionstyrelsen inte skulle ha mandat att leda sin verksamhet under höjd beredskap.

Coronapandemin har påvisat problem för externa aktörer att göra insatser under en pågående kris då regionerna själva besitter kompetensen. Att omfördela patienter mellan olika regioner innebär stora problem då kapaciteten med olika fortskaffningsmedel som helikoptrar, ambulansflyg samt vägburna transport är stor. Det innebär inte bara att det finns en helikopter utan den ska även kunna bemannas med medicinsk kompetens. En erfarenhet och lärdom som har varit tydlig under pågående pandemin när patienter förflyttats mellan regioner.

Region Sörmland avstyrker således bestämt förslaget att Civilområdeschefen under höjd beredskap får efter samråd med Socialstyrelsen besluta om utnyttjandet av vårdplatser, förflyttning av

personal, patienter och förnödenheter samt övrigt besluta om den civila hälso- och sjukvården.

Planering för det civila försvaret

Förtydliganden av Myndigheten för Samhällsskydd och beredskaps roll är bra samt att planeringsprocessen för civilt försvar behöver tydliggöras vilket också är bra. Det behövs även en bra planeringsprocess för krisberedskap.

Ledningsförmåga i kommuner och regioner

Region Sörmland anser att förslagen om en ökad ledningsförmåga i utredningen inte innebär ett förtydligande av ledningsförmågan för regioner. Det nya förslaget på lag som ska ersätta Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) är inte mer lättbegriplig än det som är i nuvarande lagstiftning. Underlaget är inte tillräckligt för att ändra lagstiftningen och det är oklart om någon region har deltagit eller tillfrågats i utredningen. Regionen anser att frågan bör utredas vidare och att regioner och kommuner bör ha separata lagar då de har skilda uppdrag. För regioner bör det endast finnas en samlad reglering som innefattar både krisberedskap (LEH) och reglering i hälso- och sjukvårdslagen om katastrofmedicinsk beredskap. Utredningens förslag innebär ingen förbättring för regioner.

Syftet med lagen ska vara att kommuner och regioner ska minska sårbarheter i sin verksamhet, ha en god förmåga att hantera fredstida krissituationer och kunna lösa sina uppgifter inför och under höjd beredskap. Den ökade ambitionsnivån skulle generera ökande kostnader för regionen som i nuläget inte är finansierat.

Fredstida krissituationer ersätter extraordinär händelse

Region Sörmland anser inte att utredningens förslag med att ersätta extraordinär händelse som begrepp med begreppet fredstida krissituationer blir bättre. Begreppet relaterar inte till särskilda händelser och är fortfarande lika oklart som det gamla begreppet. Vi har mycket svårt att relatera det till vår verksamhet samt när begreppet ska användas. Under pandemin använde regionen sig av extraordinär händelse utifrån behovet att få hjälp av andra regioner med material och personal för att kunna hantera situationen som vi befann oss i under den första vågen, våren 2020. I utredningen finns det en ursprungsdefinition på begreppet fredstida kriser men ytterligare fem händelsebegrepp används i olika områden i utredningen vilket försvårar vilken definition som gäller. Exempelvis: fredstida kriser, separata kriterier

för risk- och sårbarhetsanalyser, extra kriterier för aktivering av krisledningsnämnd med mera.

Förslaget bör tydliggöras och konkretiseras.

Risk- och sårbarhetsanalys

Eftersom utredningen eftersträvar likformigheter för alla aktörer blir det otydligt vad som menas med ”inom deras ansvarsområde”. Det går att tolka på olika sätt, egna verksamheten och/eller det geografiska området. Vilka hot och risker ska analyseras, är det hot inom egna verksamheten eller hot som kan påverka regionen? Regionen anser att det är många delar i området risk- och sårbarhetsanalyser som behöver förtydligas.

Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) har i en utvärdering av systemet med risk- och sårbarhetsanalyser föreslagit att arbetet på lokal nivå ska ändra fokus och inriktas mer mot att identifiera samhällsviktig verksamhet och arbetet med kontinuitetshandling. Utredningen delar den bedömningen. Regionen anser att detta är riktigt men vill se en ökad tydlighet avseende detta i författningsförslagen och likformighet mellan förslag till kommuners och regioners beredskap och förslag till beredskapsförordning. Regionen anser att skrivning i förslag till beredskapsförordning är tydligare och bättre på området under 6§. Region Sörmland anser vidare att förslag till beredskapsförordning 14§ och 15§ kring informationssäkerhet ska lyftas över till förslag till kommuners och regioners beredskap eller tillhörande förordning för att få likformighet i kraven på kommunala och statliga myndigheter.

Rapportering av förberedelser

Som tidigare nämnts så bör inte Civilområdeschef syssla med fredstida kriser, rapporteringsbördan blir stor om rapporter ska ske till flera instanser. För regionen skulle det innebära rapport till Socialstyrelsen, Civilområdeschef, troligen till länsstyrelsen samt för kollektivtrafiken till Trafikverket. Förslaget skulle innebära ytterligare en statlig nivå.

Rapportering vid fredstida krissituationer samt under höjd beredskap och krig

Region Sörmland anser att rapporteringsbördan blir stor som tidigare nämnts. All rapportering är fokuserat på att rapportera uppåt i systemet. Rapportering som ska ske till myndigheter är sällan de uppgifter som regionen själva har nytta av utan kan innebära en stor arbetsbörda under pressade förhållande.

Viktigt att rapporteringen sker både uppåt och neråt i systemet. Det skulle innebära ytterligare en instans till när rapport även ska ske till Civilområdeschefen samtidigt till Socialstyrelsen och som det nämns även till länsstyrelsen.

Kunskapen och arbetsbördan gällande rapportering har tydliggjorts under pandemin och de finns många bra lärdomar utifrån det.

Lägesbildsrapporteringen har varit betungande i en redan ansträngd situation, olika myndigheter att rapportera till i olika system.

Rapporteringssystemet behöver ses över då det inte är optimalt i nuläget.

Rapportering bör gå direkt ifrån källan och inte via eller ett par olika statliga nivåer. Under pandemin har regionen rapporterat vissa delar till Socialstyrelsen direkt men PCR-provtagning och vaccination har rapporterats via länsstyrelsen vilket har föranlett flera felaktigheter och ställt till problem för regionen. Ansvarsprincipen borde gälla även när det gäller rapportering. Regionen rapporterar sin del vid en kris i ett enhetligt system på nationell nivå inte via någon annan statlig myndighet.

Krisledningsnämnd

Förslaget i utredningen tillstyrks av regionen. Det som saknas i utredningen är relationen mellan regionens krisledning, särskild sjukvårdsledning och krisledningsnämnd, vilket kan leda till otydlig ledningsförmåga.

Även kriterierna för när krisledningsnämnden ska träda i funktion är oklara i utredningen. Regionen anser att det bör vara krisledningsnämndens eller regionstyrelsen ordförande att avgöra när krisledningsnämnden ska träda i kraft.

Finansiering

Region Sörmland anser att utredningen inte tar ställning till nuvarande ersättningsnivåer, ingen finansiering trots höjd ambitionsnivå för regionen. Risk- och sårbarhetsanalys arbetet ska omfatta höjd beredskap en bredare uppgift en vad regionen har i nuläget. Regioner ska i sin verksamhet beakta totalförsvarets krav samt att förberedelserna ska genomföras i samverkan med berörda statliga myndigheter, kommuner och regioner. Utbildning och övning avser även höjd beredskap. Samtliga delar är en ökad ambitionsnivå som behöver finansieras.

REGION
SÖRMLAND

Handläggare

Idris Özturk

Staben för demokrati och insyn

Datum

2021-05-07

Dokumentnummer

RS-LED21-0819-3

Monica Johansson (S)
Regionstyrelsens ordförande

Jan Grönlund
Regiondirektör